

SEMINARSKI RAD

TEMA: PLATNI PROMET

2008.godine

SADRŽAJ

UNUTRAŠNJI PLATNI PROMET.....	3
ORGANIZACIJA I FUNKCIONISANJE PLATNOG PROMETA.....	3
NOSIOCI PLATNOG PROMETA I FUNKCIJE	5
BANKA Bezgotovinski platni promet	6
GOTOVINSKI PLATNI PROMET	6
OSTALI NOSIOCI PLATNOG PROMETA.....	7
UČESNICI U PLATNOM PROMETU	8
OTVARANJE I UKIDANJE RAČUNA.....	8
INSTRUMENTI PLATNOG PROMETA ZA PLAĆANJA U ZEMLJI	10
ISPOSTAVLJANJE I DOSTAVLJANJE NALOGA ZA PLAĆANJE	13
PRIJEM I KONTROLA NALOGA ZA PLAĆANJE	14
IZVRŠAVANJE NALOGA ZA PLAĆANJE.....	14
LITERATURA.....	15

UNUTRAŠNJI PLATNI PROMET

Način i postupak obavljanja unutrašnjeg platnog prometa podrazumeva ispostavljanje i dostavljanje naloga za plaćanje, prijem, kontrola i izvršavanje tih naloga, međubankarski obračun, izveštavanje učesnika i nosilaca platnog prometa, praćenje likvidnosti učesnika i nosilaca platnog prometa, reklamacije i ispravke grešaka.

Za plaćanje preko računa propisani su: računi za obavljanje platnog prometa kod nosilaca platnog prometa i jedinstveni instrumenti platnog prometa.

Plaćanje preko računa vrši se ispostavljanjem i dostavljanjem naloga za plaćanje na jedinstvenim instrumentima platnog prometa (magnetni nosioci podataka, računarskom komunikacijom) u skladu sa našim i međunarodnim standardima.

ORGANIZACIJA I FUNKCIONISANJE PLATNOG PROMETA

Poslovi platnog prometa su: otvaranje i vođenje računa kod nosilaca platnog prometa, prenos novčanih sredstava s jednog na drugi račun, obračun obaveza i potraživanja preko računa, naplata, uplata i isplata sa računa, praćenje i utvrđivanje likvidnosti učesnika i nosioca platnog prometa, informacije po osnovu izvršenog platnog prometa i drugi poslovi platnog prometa

Platni promet se obavlja upotrebom jedinstvenog plana računa i jedinstvenih instrumenata platnog prometa koje propisuje Narodna banka Srbije, NBS.

Osnovna opredeljenja su:

- pravo učesnika u platnom prometu da imaju više računa preko kojih vrše plaćanja;
- pravo učesnika u platnom prometu da biraju nosioce platnog prometa kod kojih će voditi račune;
- sloboda u raspolaganju sredstvima sa računa;
- dovođenje u zavisnost likvidnosti učesnika u platnom prometu sa likvidnošću nosioca platnog prometa kod koga se vodi račun tog učesnika;
- primena jedinstvenih, a pre svega, evropski kompatibilnih standarda u plaćanjima sa orijentacijom na SWIFT standarde i
- izvršavanje platnog prometa primenom telekomunikacione mreže

između NBS-a ostalih nosilaca i učesnika u platnom prometu.

Obavljanje platnog prometa zasniva se na:

- izvršavanju novčanih obaveza plaćanjem preko računa kod nosilaca platnog prometa kao prioritetnom obliku plaćanja;
- obezbeđivanju interesa i potreba učesnika u platnom prometu pod jednakim uslovima;
- prilagođavanju radnog vremena potrebama učesnika u platnom prometu;
- racionalno organizovanoj mreži organizacionih jedinica (filijala-ekspozitura) nosilaca platnog prometa;
- brzom, sigurnom, ekonomičnom i racionalnom prenosu sredstava između učesnika u platnom prometu;
- jedinstvenoj računarsko komunikacionoj mreži za prenos i obradu podataka u platnom prometu;
- jedinstvenoj i racionalnoj tehnologiji obavljanja platnog prometa zasnovanoj na korišćenju standardnih baza podataka za opšte namene;
- primeni međunarodnih i domaćih finansijskih standarda u izvršavanju platnog prometa i
- obezbeđivanju statističkih podataka o obimu i efikasnosti izvršenog platnog prometa na standardizovan način.

Obaveze učesnika u platnom prometu su:

- učesnik u platnom prometu je dužan da na svakom finansijskom dokumentu navede sve svoje račune kod nosilaca platnog prometa i
- učesnik u platnom prometu, za svoje obaveze, odgovara svim svojim novčanim sredstvima, bez obzira na broj računa i mesto gde se ti računi vode.

Jedinstveni registar poslovnih računa nosilaca platnog prometa vodi

NBS.

Računi za obavljanje platnog prometa su:

a. Računi u NBS i to:

- žiro računi nosilaca platnog prometa,
- obračunski računi ovlašćenih nosilaca platnog prometa kod NBS;
- računi gotovog novca (dotacije, suvišci, oštećene i pohabane novčanice i dr.);
- uplatni računi javnih prihoda;
- računi korisnika sredstava javnih prihoda i
- računi za posebne namene.

b. Računi u poslovnim bankama su:

- tekući račun pravnih lica i preduzetnika;
- tekući račun fizičkih lica;
- kreditni račun:
- štedni račun;
- depo-račun;
 - račun jemstva, avala i garancija;
- komisioni račun:
- devizni račun i
- račun banke koja nema ovlašćenje za učešće u obračunu.

NOSIOCI PLATNOG PROMETA I FUNKCIJE

Narodna banka Srbije

Narodna banka Srbije izvršava naloge za prenos sredstava između nosilaca platnog prometa i to samo do visine pokrćca na računu nosioca platnog prometa na teret koga su ti nalozi izdati.

Tehnologija rada u Narodnoj banci Srbije uključuje postupke:

- izvršavanje i evidentiranje preko tekućeg računa nalogodavca i tekućeg računa primaoca sredstava, uz istovremeno evidentiranje putem internog naloga zaduženja na obračunskom računu banke nalogodavca i odobrenja na obračunskom računu banke primaoca sredstava;
- primanje naloga za plaćanje izrade na teret računa R Srbije i izvršava ih do visine pokrića na tim računima;
- primanje naloga za naplatu javnih prihoda od nosiica platnog prometa i sredstva sa računa javnih prihoda i rasporejivanje u skladu sa propisima;
- uplate u gotovom primljene od učesnika u platnom prometu

evidentira kao zaduženje računa gotovine u blagajni (trezoru) i odobrenje tekućeg računa nosioca kod koga se vodi račun primaoca sredstava;

- neizvršene naloge poverioca i nosioca sa računa učesnika u platnom prometu, koje je nosilac dostavio unosi u evidenciju neizvršenih naloga za plaćanje i izvršava ih u skladu sa odlukom o načinu naplate sa računa učesnika u platnom prometu;
- dostavljanje podataka o izvršenom platnom prometu nosiocu kontinuirano (svakog sata do 17 časova, a konačne u 20 časova) i
- omogućavanje nosiocima platnog prometa stalni uvid u stanje sredstava na tekućem računu i obračunskom računu, kao i stalni uvid u stanje neizvršenih naloga.

BANKA

Bezgotovinski platni promet

Banka nosilac platnog prometa prima naloge za plaćanje od učesnika u platnom prometu koji kod nje ima otvoren račun i izvršava ih do visine pokrića na tom računu. Primljene naloge za plaćanje, banka izdaje i Narodnoj banci Srbije dostavlja:

- zbirni nalog za prenos za ukupni dnevni promet na teret i u korist svog tekućeg računa, ako se plaćanje vrši između računa učesnika u platnom prometu koji su otvoreni kod te banke i
- zbirni nalog za prenos na teret svog tekućeg računa, a u korist tekućeg računa drugog nosioca platnog prometa, ako se plaćanje vrši između računa učesnika koji su otvoreni kod različitih nosilaca platnog prometa, sa specifikacijom pojedinačnih naloga za plaćanje.

Kada na računu učesnika nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga poverioca i nosioca platnog prometa, banka dostavlja NBS-u istog dana, radi njihovog izvršenja sa drugih računa tog učesnika otvorenih kod drugih nosilaca platnog prometa.

GOTOVINSKI PLATNI PROMET

Uplate u gotovu primljene od učesnika banka istog dana evidentira kao

zaduženje računa gotovine u blagajni - trezoru i odobrenje računa na koji je isplata izvršena, ako se taj račun vodi kod te banke.

Ako se račun na koji je izvršena uplata u gotovu ne vodi kod banke kod

koje je uplata izvršena, ta banka je dužna da istog dana a najkasnije narodnog radnog dana, izda i NBS-u dostavi zbirni nalog za prenos sa

svog tekućeg računa u korist tekućeg računa nosioca kod koga se vodi

račun u korist koga je izvršena uplata u gotovom sa specifikacijom pojedinačnih naloga za plaćanje.

Isplata u gotovu učesnika banka evidentira kao odobrenje računa gotovine u blagajni - trezoru i zaduženje računa sa koga je isplata izvršena ako se taj račun vodi kod te banke,

Ako se račun sa koga je učesniku izvršena isplata u gotovu ne vodi kod banke koja je izvršila isplatu, ta banka izdaje i NBSu dostavlja nalog u korist svog tekućeg računa, a na teret tekućeg računa nosioca kod koga se vodi račun učesnika kome je izvršena isplata u gotovu.

Primljene i izvršene uplate, odnosno isplate banka unosi u Dnevnik uplata i isplata u pojedinačnim iznosima. - po redosledu prijema.

U obavljanju platnog prometa banka je dužna da postupa u skladu sa Odlukom o utvrđivanju blagajnickog maksimuma za nosioce platnog prometa.

OSTALI NOSIOCI PLATNOG PROMETA

Ostale nosioce platnog prometa čine druge finansijske organizacije (DFO) i preduzeća PTT saobraćaja, koje obavljaju poslove platnog prometa u skladu sa zakonom, na način i po postupku koji je propisan Odlukom o načinu obavljanja platnog prometa (Službeni list RS 29/2002).¹

Preduzeća PTT saobraćaja primaju i dostavljaju naloge za izvršene gotovinske uplate i isplate fizičkih i pravnih lica, uz stanje kase i sa Dnevnikom uplata i isplata, koje čine dokumenta za dnevni obračun stanja gotovog novca kod pošta.

¹ Informacioni sistem banke Mom~ilo M. Radmilo S. str.10-11

Pošte se novčanicama i kovanim novcem snabdevaju kod Poštanske štedionice preko posebnih obračunskih računa.

Učesnici u platnom prometu, banke i DFO novčanice i kovani novac podižu sa svog tekućeg računa kod nosioca kod koga se taj račun vodi za obezbeđenje isplata u gotovu i radi popuna blagajničkog maksimuma.

UČESNICI U PLATNOM PROMETU

Učesnici u platnom prometu su pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja

posluju i vrše plaćanja preko računa u dinarima i koja, punopravno, sa nosiocem platnog prometa, zaključuje ugovor o preuzimanju prava i obaveza. Učesnici u platnom prometu, koji ostvaruju novčane prilive i odlive po osnovu delatnosti za koju su osnovani i registrovani, dužni su da te novčane prilive i odlive ostvaruju preko računa koje imaju kod nosilaca platnog prometa.

Osnovno opredeljenje je da učesnik u platnom prometu može imati više računa kod više nosilaca platnog prometa, tj. kod više poslovnih banaka. Uvodi se novi finansijski instrument preko koga se izvršava plaćanje - tekući račun.

Lična primanja po svim osnovama realizuju se, u principu, preko računa fizičkih lica otvorenih kod nosilaca platnog prometa.

Preko obračunskih računa obavlja se kliring između nosilaca platnog prometa i Narodne banke Srbije.

OTVARANJE I UKIDANJE RAČUNA

Narodna banka Srbije otvara i ukida račune za obavljanje platnog prometa bankama, drugim finansijskim organizacijama i preduzeću PTT saobraćaja kao nosiocima platnog prometa.

Kod Narodne banke Srbije se otvaraju i ukidaju sledeći računi:

- tekući računi nosilaca;
- računi za redovno poslovanje određenih učesnika (država i dr.);
- obračunski računi nosilaca;
- klirinski računi nosilaca;
- drugi računi nosilaca i određenih učesnika i
- računi za uplatu javnih prihoda.

Banka koja je nosilac platnog prometa otvara i ukida račune učesnicima u platnom prometu i to:

- pravnim licima;

- preduzetnicima

- fizičkim licima.

Kod banke učesnicima se otvaraju i ukidaju sledeći računi:

- računi za redovno poslovanje pravnih lica i preduzetnika;
- tekuće račune i tekuće račune fizičkih lica i
- druge račune učesnika.

Učesnik u platnom prometu može imati račune kod jedne banke ili kod više banaka.

Obaveze nosilaca, određenih učesnika i učesnika su:

- jedan nosilac odnosno jedan određeni učesnik ima samo jedan dosije bez obzira na broj otvorenih računa i
- jedno pravno lice, odnosno preduzetnik ima samo jedan dosije kod jedne banke bez obzira na broj otvorenih računa.

Konstrukcija računa sadrži 18 numeričkih znakova i sastoji se iz tri dela sledećeg oblika

xxx-xxxxxxxxxxxx-xx

1

2

3

gde su:

1 - Fiksni broj banke, tri numerička znaka, jeste jedinstveni identifikacioni broj banke za obavljanje poslova platnog prometa u zemlji.

2 - Broj računa, 13 numeričkih znakova, određuje banka.

3- Kontrolni broj, dva numerička znaka, je broj koji se računa za niz od prethodnih 16 brojki po međunarodnom standardu ISO7064, modul 97. Kontrolni broj se izračunava tako što se niz od prvih 16 cifara pomnoži sa

100, dobijeni broj podeli sa 97 i ostatak oduzme od broja 98.

Numerička oznaka računa se u elektronskoj formi koristi isključivo kao neprekidan niz od 18 brojki.

INSTRUMENTI PLATNOG PROMETA ZA PLAĆANJA U ZEMLJI

Propisan je oblik, sadržina i korišćenje instrumenata platnog prometa kojima učesnici u platnom prometu vrše plaćanja, odnosno obračun gotovine novcem i bezgotovinski preko računa koji se vode kod nosilaca

platnog prometa.

Instrumenti predstavljaju unapred utvrđene obrasce, jedinstvenog oblika i sadržaja, čijim popunjavanjem, potpisivanjem i overom nastaju nalozi za plaćanje.

Instrumenti gotovinskog platnog prometa su:

- nalog za uplatu,
- nalog za isplatu.

instrumenti bezgotovinskog platnog prometa su:

- nalog za prenos,
- nalog za naplatu.

Ostali instrumenti:

- ček;
- platna kartica i
- akreditiv.

Nalog za uplatu je gotovinski instrument koji se koristi za uplatu u gotovom novcu u korist računa (uplata pazara, plaćanje obaveza u gotovom novcu i druge uplate)

The image shows a blank form titled "NALOG ZA PRENOS" (Transfer Order). The form is divided into two main columns. The left column contains fields for: "дужник - налогодавац" (Debtor - Taxpayer), "сврха плаћања" (Purpose of payment), "поверилац - прималац" (Creditor - Recipient), and "печат и потпис налогодавца" (Stamp and signature of the taxpayer). The right column contains fields for: "шифра плаћања" (Payment code), "валута" (Currency), "износ" (Amount), "рачун дужника - налогодавца" (Debtor's account - taxpayer), "номер и податак на број (задужење)" (Number and data on account (debt)), "рачун повериоца - примаоца" (Creditor's account - recipient), and "номер и податак на број (одобрење)" (Number and data on account (approval)). At the bottom right, there is a checkbox labeled "X" and the word "хитно" (urgent). At the bottom center, there is a field for "место и датум пријема" (Place and date of receipt) and "датум валуте" (Currency date). The form is labeled "Образац бр. 3" (Form No. 3) at the bottom center.

slika 1 Образац naloga za uplatu

Nalog za isplatu je gotovinski instrument kojim pravno ili fizičko lice podiže sa svog računa sredstva u gotovom novcu ili kojim na teret svog računa nalaze isplatu u gotovom novcu primaocu koji nema račun kod banke.

- identifikaciju;
- autentikaciju uz personalni identifikacioni broj, potpis i dr. i
- kao sredstvo plaćanja.

ISPOSTAVLJANJE I DOSTAVLJANJE NALOGA ZA PLAĆANJE

Nalog za plaćanje sa računa ispostavljaju: vlasnici računa, poverioci (na osnovu dospelih hartija od vrednosti, otvorenih akreditiva, akceptiranih instrumenata platnog prometa ili ugovorenih ovlašćenja) i nosioci platnog prometa.

Učesnici u platnom prometu usluge za plaćanje dostavljaju nosiocu platnog prometa kod koga ima otvoren račun - za plaćanja na teret tog računa.

Ako učesnik u platnom prometu podnosi više naloga za plaćanje, dužan je da;

- priloži specifikaciju naloga za plaćanje i
- zbir iznosa pojedinačnih naloga za plaćanje koje dostavlja elektronski ili na magnetnom nosiocu;

Sadržaj podataka za zbir iznosa i pojedinačni nalozi za plaćanje koji se dostavljaju računarskom komunikacijom ili na magnetnom nosiocu striktno su definisani. Tako je definisano je i uputstvo o tehnološkim i tehničkim elementima u elektronskom platnom prometu.

Učesnik u platnom prometu dužan je da, najmanje jedanput mesečno, da novčane obaveze izmirene kompenzacijom, asignacijom, cesijom ili na drugi način evidentira preko računa kod nosioca platnog prometa.

Učesnik u platnom prometu, za naplatu čekova po tekućim računima, podnosi:

- nalog za naplatu na teret računa banke;
- specifikaciju čekova po tekućim računima građana po trasatima i čekove građana, u skladu sa specifikacijom.

Učesnik u platnom prometu dužan je da gotov novac primljen po bilo kom

osnovu uplati kod nosioca platnog prometa kod koga ima otvoren račun ili kod drugog najbližeg nosioca platnog prometa - istog dana, a najkasnije narednog radnog dana,

PRIJEM I KONTROLA NALOGA ZA PLAĆANJE

Učesnik u platnom prometu ispostavlja naloge za plaćanje i drugu dokumentaciju nosiocu platnog prometa, koji je proverava i ako je ispostavljena u skladu sa propisima, iste prima.

Nalozi za plaćanje koji nisu ispostavljeni po propisima smatraju se nalozi koji su netačno ili nepotpuno popunjeni.

IZVRŠAVANJE NALOGA ZA PLAĆANJE

NBS je donela posebnu odluku o obračunu i kliringu i o funkcionisanju obračunskih računa banaka kod Narodne banke. Ovom odlukom je propisano da se međubankarska plaćanja izvršavaju u bruto i u neto obračunu.

Pod bruto obračunom se podrazumeva prijem i izvršavanje naloga za plaćanja u najkraćem mogućem vremenu. Ovaj sistem se naziva RTGS. Real Time Gross Settlement, odnosno obračun u realnom vremenu po bruto principu. Kroz ovaj sistem se izvršavaju nalozi sa iznosima iznad postavljenog limita i drugi nalozi za koje se to posebno zahteva,

Pod neto obračunom se podrazumeva prijem naloga ili grupe naloga radi obračuna multilateralnih neto iznosa za poravnjanje između obračunskih računa banaka. Neto poravnjanja se obavljaju u nekoliko ciklusa, za sada tri, u razmaku od oko tri sata.

Sve poruke o plaćanju imaju obeležen prioritet koji utvrđuje redosled njihovog izvršavanja. Banka u skladu sa svojom politikom vođenja disponibiliteta, pošujući naloge i posebne instrukcije, kroz prioritete i dr., koristi jedan od ovih sistema.

LITERATURA

Informacioni sistem banke

Momčilo Marković; Radmilo Simić

Posetite nas klikom na sajtovima ispod:

[SEMINARSKI RADOVI](#) [DIPLOMSKI](#) [MATURSKI RAD](#)

[SEMINARSKI](#) [DIPLOMSKI RAD](#) [SEMINARSKI](#)

[ESEJI](#) [FACEBOOK SEMINARSKI](#)

Uspostavljanjem ovog projekta, zadovoljila se i veoma prisutna potreba za specijalizovanim timom, koji će na studente i omladinu pravovremeno i adekvatno delovati u edukativnom i pozitivno usmeravajućem pravcu, ali i predstavljati efikasnu podršku u pisanju sopstvenih radova (seminarskih, maturski, maturalnih, diplomskih, master, magistarskih, doktorskih, eseja)

TIM VRHUNSKIH PREVODILACA PREVODI ZA VAS SA I NA SLEDEĆE JEZIKE:

ENGLJSKI, FRANCUSKI, ŠPANSKI, NEMAČKI, ITALIJANSKI